

Sygn. akt VII U 1229/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2019 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk

Protokolant: Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 stycznia 2019 r. w Warszawie

sprawy B. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania B. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 10 sierpnia 2018 r. znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje B.

P. prawo do rekompensaty.

UZASADNIENIE

B. P. w dniu 24 września 2018 roku złożyła odwołanie od decyzji z 10 sierpnia 2018 roku, znak: (...), odmawiającej jej prawa do rekompensaty. Uzasadniając swoje stanowisko ubezpieczona wskazała, że organ rentowy niezasadnie zakwestionował dwa okresy zatrudnienia w Hucie (...), gdzie pracowała na stanowisku „brakarza wyrobów szklanych” (od 1 stycznia 1983 roku do 1 stycznia 1987 roku) oraz „cechowacza skal i znaków na szkłe” (od 1 marca 1987 roku do 30 września 1991 roku). Odwołująca wskazała również, że pomimo dostarczenia świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia na stanowisku „aparaturowej obróbki szkła” (od 2 stycznia 1987 roku do 28 lutego 1987 roku). Podkreśliła, że w przypadku uznania stażu pracy na ww. stanowiskach jako pracy w warunkach szczególnych będzie spełniała przesłanki przyznania prawa do rekompensaty. (odwołanie z 4 października 2018 roku, k. 3 - 4 a.s.).

Ubezpieczona w dniu 8 października 2018 roku wniosła odwołanie od kolejnej decyzji organu rentowego z 1 października 2018 roku, znak: (...), odmawiającej jej prawa o rekompensaty. Odwołująca podtrzymała argumentację podniesioną w odwołaniu od decyzji z 10 sierpnia 2018 roku. (odwołanie z 8 października 2018 roku, k. 5 - 7 a.s.)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z 17 października 2018 roku wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Argumentując swoje stanowisko organ rentowy wskazał, że odwołująca nie udowodniła 15 lat pracy warunkach szczególnych. Organ rentowy podał, że uznał za udowodniony okres pracy w szczególnych warunkach w wysokości 11 lat, 9 miesięcy i 16 dni. Za nieudowodniony okres pracy w szczególnych warunkach organ rentowy uznał okres zatrudnienia w Hucie (...) od 1 stycznia 1983 roku do 1 stycznia 1987 roku i od 1 marca 1987 roku do 30 września 1991 roku z uwagi na niezgodność wykazanych stanowisk z wykazem A załącznika do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z 7 lipca 1987 roku. Ostatecznie decyzją z 1 października 2018 roku do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył okres od 2 stycznia 1987 roku do 28 lutego 1987 roku (odpowiedź na odwołanie z 17 października 2018 roku, k. 8 – 8v a.s.).

W toku postępowania ubezpieczona wniosła również odwołanie od kolejnej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziałów w W. z 3 października 2018 roku, znak: (...), odmawiającej jej prawa do rekompensaty. Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania ubezpieczoną wskazując, że decyzją z 3 października 2018 roku wykazał jedynie niewyszczególniony we wcześniejszych decyzjach (choć uwzględniony przy ustalaniu prawa do rekompensaty) okres pracy w warunkach szczególnych od 2 stycznia 1987 roku do 28 lutego 1987 roku. (pismo z 22 października 2018 roku, k. 31 – 33 a.s., pismo z 19 listopada 2018 roku, k. 30 a.s.)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. P., urodzona w dniu (...), była zatrudniona:

- od 17 lutego 1971 roku do 30 czerwca 1999 roku w Hucie (...) (świadczenie pracy z 30 czerwca 1999 roku, k. 4 akt emerytalnych)
- od 5 lipca 1999 roku do 25 lipca 2018 roku w (...) Wytwórni (...) (świadczenie pracy z 25 lipca 2018 roku, k. 12 tom IV akt emerytalnych)

W okresie od 17 czerwca 1980 roku do 31 lipca 1981 roku w Hucia (...) pracowała przy formowaniu wyrobów szklanych, od 1 sierpnia 1981 roku do 31 grudnia 1982 roku przy produkcji drobnych wyrobów ze szkła, od 1 stycznia 1983 roku do 1 stycznia 1987 roku przy formowaniu wyrobów szklanych, od 2 stycznia 1987 roku do 28 lutego 1987 roku przy obróbce płomieniowej szkła, od 1 marca 1987 roku do 30 września 1991 roku przy wytwarzaniu elementów szklanych do aparatury chemicznej. Na początku zatrudnienia ubezpieczona zajmowała stanowisku brakarza i sortowacza. Do jej obowiązków należało wówczas sortowanie produktów ze szkła. Sprawdziała czy produkty są prawidłowo wykonane i dobry wyrób pakowała do kartonu. Produkty z wadami wrzucała do specjalnego pojemnika, które następnie były tłuczone i wracały do produkcji. Od 1987 roku, pracując przy obróbce promieniowej szkła ubezpieczona zajmowała się rozgrzewaniem za pomocą palnika szklanego kółka i formowanie go przy pomocy prasy. Uformowane szkło ubezpieczona umieszczała w piecu wygrzewniczym. W ostatnim okresie zatrudnienia ubezpieczona malowała i znakowała szkło. Jako cechowacz nakładała maszynowo odpowiednie oznaczenia na menzurki, cylindry. Oprócz tego malowała ręcznie wzory na szkłe. Wykonywała różnego rozmiaru kreski złotą farbą na szklankach i spodkach. Po ich pomalowaniu wstawiała je na taśmę, która wjeżdżała do pieca. Jeżeli produkt został źle nacechowany to ubezpieczona musiała zmyć rozpuszczalnikiem oznaczenia i malować ponownie. (świadczenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, k. 5 tom IV akt emerytalnych, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, k. 6 tom IV akt emerytalnych, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, k. 7 tom IV akt emerytalnych, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, k. 8 tom IV akt emerytalnych, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, k. 9 tom IV akt emerytalnych, zeznania świadka B. S., k. 46 – 48 a.s., zeznania świadka B. M., k. 48 a.s., zeznania świadka W. Ś., k. 48 – 49 a.s., zeznania odwołującej w charakterze strony, k. 56 – 58 a.s.)

W okresie od 5 lipca 1999 roku do 31 grudnia 2008 roku ubezpieczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace szczególnie obciążające narząd wzroku i wymagające precyzji widzenia w kartografii, montażu mikroelementów wymagającego posługiwania się przyrządami optycznymi oraz przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych w Państwowej Wytwórni Papierów Wartościowych określone w dziale XIV poz. 5 wykazu A stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego

pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (świadcstwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, k. 11 tom IV akt emerytalnych).

W dniu 26 lipca 2018 roku B. P. złożyła wniosek o przyznanie jej rekompensaty (wniosek o emeryturę wraz z wnioskiem o rekompensatę, k. 1 - 3 tom IV akt emerytalnych).

Decyzjami z 10 sierpnia 2018 roku, znak: (...), z 1 października 2018 roku, znak: (...), oraz z 3 października 2018 roku, znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił ubezpieczonej prawa do rekompensaty. Ostatecznie organ rentowy uznał za udowodniony staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący 11 lat, 9 miesięcy i 16 dni. Jako nieudowodniony uznał okres od 1 stycznia 1983 roku do 1 stycznia 1987 roku i od 1 marca 1987 roku do 30 września 1991 roku z uwagi na niezgodność wykazanych w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych stanowisk z wykazem A załącznika do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z 7 lipca 1987 roku. (decyzja z 10 sierpnia 2018 roku, znak: (...), k. 15 tom IV akt emerytalnych, z 1 października 2018 roku, znak: (...), k. 18 tom IV akt emerytalnych, z 3 października 2018 roku, znak: (...), k. 19 tom IV akt emerytalnych).

Ubezpieczona odwołała się od decyzji organu rentowego odmawiających jej prawa do rekompensaty inicjując niniejsze postępowanie sądowe.

Stan faktyczny sprawy Sąd ustalił w oparciu o dokumentację zawartą w aktach sądowych, dokumentację znajdującą się w aktach rentowych ubezpieczonej, a także jej aktach osobowych. Sąd dopuścił również dowód z zeznań świadków B. S., B. M., W. Ś. oraz odwołującej B. P.. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków oraz odwołującej, ponieważ są one logiczne, a nadto korespondują z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

W ocenie Sądu zgromadzony materiał dowodowy był wystarczający do wydania orzeczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie B. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z 10 sierpnia 2018 roku, znak: (...), z 1 października 2018 roku, znak: (...), oraz z 3 października 2018 roku, znak: (...), okazało się zasadne i podlegało uwzględnieniu.

W ocenie Sądu spór pomiędzy stronami dotyczył ustalenia, czy odwołująca legitymuje się 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, który uprawniałby do przyznania jej prawa do rekompensaty z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych. Pozostałe kwestie związane ze spełnieniem przesłanek do otrzymania rekompensaty nie były sporne.

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2017 r., poz. 664 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą pomostową”, rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy pomostowej, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli posiada okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 15 lat.

Wykaz prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze o których mowa w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą emerytalną”, nie podlega wykładni rozszerzającej. Prace te ściśle i jasno zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43) zwanego dalej „rozporządzeniem”. Jednakże nabycie uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach

lub w szczególnym charakterze podlega dalszym ograniczeniom. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik ma obowiązek wykonywać ją stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na danym stanowisku pracy w świetle § 2 ust. 1 rozporządzenia.

W myśl art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, przy czym wiek emerytalny powyższej kategorii pracowników, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których pracownikom tym przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Apelacyjny, „celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo

po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Przesłanką konieczną do przyznania prawa do rekompensaty jest wykonywanie pracy w warunkach szczególnych przez 15 lat w pełnym wymiarze czasu pracy.” (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 12 września 2017 roku, sygn. akt III AUa 956/16).

Organ rentowy nie uwzględnił odwołującej okresu 15 lat pracy w warunkach szczególnych od 1 stycznia 1983 roku do 1 stycznia 1987 roku i od 1 marca 1987 roku do 30 września 1991 roku w Hucie (...).

Okres wykonywania tego rodzaju zatrudnienia stwierdza zakład pracy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy zgodnie z § 2 ust. 2 cytowanego rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku. Tym samym zgodnie z przepisami § 2 rozporządzenia, tylko praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy może zostać uznana za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych.

W świetle wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wyodrębnienie poszczególnych prac ma charakter stanowiskowo-branżowy. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono bowiem konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Taki sposób kwalifikacji prawnej tychże prac nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje bowiem charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 grudnia 2013 roku, I UK 172/13; z dnia 19 marca 2012 roku, II UK 166/11; z dnia 1 czerwca 2010 roku, II UK 21/10).

Sąd zauważył, że w dacie wydania przez organ rentowy zaskarżonej decyzji możliwość dowodzenia była ściśle ograniczona przepisami Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz.1412). Z tego też powodu ubezpieczony ubiegając się o świadczenie obowiązany był do złożenia na etapie postępowania wyjaśniającego przed organem rentowym zgodnej z przepisami dokumentacji potwierdzającej jego zatrudnienie w warunkach szczególnych. Jednak jak wynika to z materiału dowodowego wnioskodawca nie otrzymał od pracodawcy prawidłowo wystawionego świadectwa potwierdzającego zatrudnienie w warunkach szczególnych i w konsekwencji, wobec ograniczonej dopuszczalności zastosowania innych środków dowodowych w postępowaniu przed organem rentowym (np. zeznań świadków), nie mógł nabyć prawa do świadczenia.

Sąd podziela utrwalone i zachowujące dalszą aktualność stanowisko orzecznictwa (odnoszącym się bezpośrednio do wcześniej obowiązującego aktu prawnego regulującego kwestię postępowania przed organami rentowymi tj.

Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.), które zostało następnie zastąpione Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz.1412) - w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w treści Rozporządzenia w sprawie postępowania dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996 roku, sygn. akt II URN 3/95). W postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązują odstępstwa od ogólnych zasad dowodzenia podyktowane dążeniem do pełnego i wszechstronnego rozstrzygnięcia wszystkich kwestii spornych. W praktyce oznacza to, że w postępowaniu tym dopuszczalne jest wykazanie wszelkimi dowodami okoliczności, od których zależą uprawnienia do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także wówczas, gdy z dokumentów wynika co innego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 1995 roku, sygn. akt II URN 23/95). W trakcie postępowania dowodowego w sprawach z ubezpieczenia społecznego, mogą być przeprowadzane wszelkie dowody przewidziane przepisami kodeksu postępowania cywilnego, w tym także dowód z zeznań świadków, w celu udowodnienia wysokości uzyskiwanego wynagrodzenia (odmiennie niż w trakcie postępowania przed organem rentowym), ale wiarygodność i moc wszystkich dowodów jest oceniana przez Sąd według jego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2007 roku, sygn. akt III AUa 482/07, Apel.-W-wa 2008/1/154). W ocenie Sądu Okręgowego powołane powyżej tezy, wyrażone w orzecznictwie, w sposób jednoznaczny wskazują te okoliczności, których spełnienie jest niezbędne dla ustalenia prawa do świadczenia zgodnie z przepisami ustawy o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a ponadto wskazują te uprawnienia strony, które umożliwiają dowodzenie swoich racji zarówno w postępowaniu administracyjnym, jak też w postępowaniu przed sądem powszechnym.

Przechodząc do meritum Sąd zważył, że ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że B. P. będąc w okresie od 1 stycznia 1983 roku do 1 stycznia 1987 roku i od 1 marca 1987 roku do 30 września 1991 roku była zatrudniona w Hucie (...) na stanowisku brakarza wyrobów szklanych i cechowacza skali i znaków na szkłe w wymiarze pełnego etatu. W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony materiał dowodowy pozwala na jednoznaczne przyjęcie, że ubezpieczona pracowała w ww. okresach w warunkach szczególnych. Jak wynika z zeznań przesłuchanych świadków, którzy w spornych okresach pracowali z odwołującą w Hucie (...), ubezpieczona wykonywała prace wymienione w Wykazie A, Dziale XIV poz. 20 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, tj. prace przy produkcji drobnych wyrobów ze szkła - zestawiacz surowców, topiarz szkła, hutnik formowacz wyrobów szklanych ręcznie, hutnik formowacz na rządzeniach ręczno-mechanicznych, aparatowy obróbki płomieniowej szkła, sortowacz wyrobów szklanych, odprężacz wyrobów szklanych, operator urządzeń do srebrzenia i suszenia termosów, wytrawiacz wyrobów szklanych.

Biorąc powyższe pod uwagę nie budziło zdaniem Sądu wątpliwości, że praca wnioskodawczynie w Hucie (...) stanowiła pracę wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. Powyższy okres nawet po wyłączeniu okresów niewykonywania pracy, w tym tych za które wnioskodawczynie otrzymała wynagrodzenie chorobowe albo świadczenia z ubezpieczenia społecznego (art. 12 ustawy o emeryturach pomostowych), liczony łącznie z okresem pracy przyjętym za udokumentowany przez organ rentowy wynosi ponad 15 lat.

Mając na uwadze powyższe Sąd ocenił, że ubezpieczona spełniła przesłanki pozytywne, by uzyskać prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, a mianowicie udowodniła, że przepracowała co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych. Jednocześnie nie zaistniały te przesłanki negatywne, które wykluczyłyby możliwość uzyskania rekompensaty. Sąd wobec powyższego zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w ten sposób, że przyznał odwołującej prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych na podstawie art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych.

(...)

(...)